

Teatrul

în revistele culturale

Mai

Revista „Contemporanul” (nr. 21) publică o interesantă însemnare de Titus Crișciu despre cel mai vechi teatru din țară, cel din Oravța, inaugurat la 1 iulie 1817, cu prilejul centenarului eliberării Banatului de sub dominația turcească. Precizând că acesta este cel mai vechi teatru zidit din țară (clădirea este azi declarată monument de arhitectură), ne face plăcere să amintim că pe la Oravița a trecut Mihai Eminescu, în 1868, pe vremea când era suflor în trupa lui Mihail Pascaly, că în acest oraș au prezentat spectacole Maria Tănase, George Enescu, Traian Bănescu, Traian Grozăvescu și, lucru mai puțin cunoscut, o celebră trupă de actori condusă de Matei Millo. Mai aflăm din aceeași sursă că aici a fost prezentată în premieră absolută pe o scenă stabilă, în 1888, opereta Crai Nou de Ciprian Porumbescu. ●

„Nici un eveniment istoric nu a produs atâtea piese de teatru cîte a produs sărbătorirea a o sută de ani de la războiul de independență” afirmă Ion Cocora în revista clujeană „Tribuna” (nr. 19). Eseul „Dramaturgia originală și repertoriul teatrelor” prezintă o viziune sintetizatoare asupra unor creații dramaturgice purtînd semnăturile lui Horia Lovinescu, I.D. Sîrbu, D.R. Popescu, Mircea Radu Iacoban etc. ● Sub aceeași semnătură, „Tribuna” (nr. 20) găzduiește o cronică la spectacolul Regele Lear montat pe scena timișoreană de Ioan Ieremia. ● În același număr, la rubrica „Priviri în actualitate”, Ermil Rădulescu scrie articolul „Harta de lumină a teatrului”, cuprinzînd observații judicioase asupra interferenței dintre dramaturgia clasică și cea contemporană românească. Apreciînd că „teatrul românesc se prezintă astăzi asemeni unei hărți luminoase”, că în aproape toate teatrele din țară se montează spectacole incitante cu piese de I.L. Caragiale, autorul semnaleză că nu întreaga literatură dramatică clasică se bucură din partea regiei de o abordare innoitoare. ● O profesiune de credință semnează tînărul regizor Alexandru Darie în revista „Tribuna” (nr. 22), totodată omagiu amintirii unuia dintre maestrîi săi, regizorul Gheorghe Harag. ● Revista ieșeană „Cronica” (nr. 19)

publică un fragment din piesa Cetatea cu mireasmă de cetină de Boris Crăciun; prin subiect, aceasta se înscrie în cadrul sărbătoririi a 530 de ani de la urcarea pe tron a lui Ștefan cel Mare. Fragmentul anunșă o piesă interesantă. ● Tot în „Cronica”, în numărul 21, reținem însemnările lui Ștefan Oprea privind spectacolul Ultima dragoste de P. Pavlovski, prezentat în premieră de Teatrul Național „Vasile Alecsandri” (Sala Studio) din Iași. Regia este semnată de studentul Ovidiu Lazăr, care a încercat „o îmbinare a expresiei artei actorului cu muzica și cu forța plastică a baletului”. Sînt relevate compoziția lui Teofil Vălcu, în rolul lui Turgheniev, și distincția decorurilor semnate de Rodica Arghir. ● Sub semnătura Ilenei Lucaciu, revista bucuresteană „Săptămîna” publică (în nr. 20 și 21) o cronică în serial la spectacolul Coriolan (Teatrul Mic). Autoarea apreciază că „Dinu Cernescu realizează un spectacol dinamic, cu ritmuri diverse, solid construit pe coordonate realiste...”. ● Alături de o confesiune de autor, „Obsesia personajelor”, semnată de Virgil Stoescu, și de cronică lui Valentin Silvestru la spectacolul craiovean Puterea și Adevărul de Titus Popovici, citim în „România literară” (nr. 22) o recenzie despre o carte foarte interesantă, omisă de mulți cronicari: „Teatru și societate” de Nicolae Iorga. Tipărită în colecția „Thalia” a editurii Eminescu, ea beneficiază de un studiu introductiv al ingrijitorului ediției, Valeriu Răpeanu. Antologia este întocmită de Gabriela Moldovanu. Cronică poartă semnătura lui Constantin Paraschivescu. ● „Convorbiri literare” (nr. 5) publică la rubrica „Actualitatea editorială”, sub semnătura lui Al. Dobrescu, o cronică la cartea dramaturgului Paul Everac Funigei peste Alpi (Editura Albratos), un volum de proză satirică în care autorul nu pune „nici o picătură de miere pe lama bisturiului său pregătit să taie răul din rădăcină”.

Iunie

● „Sînt ca pe un rug căruia i s-a dat foc din toate părțile...” „Dar îmi pare că sînteți dintr-un material neinflamabil...” Am reprodus un schimb de replici dintr-o

amplă convorbire cu scriitorul și omul de teatru Dinu Săraru, publicată în revista „România Literară” (nr. 25), sub titlul „Paradoxurile Teatrului Mic și Foarte Mic”. Din confesiunea interviuevatului, aflăm că Teatrul Mic împlinște zece ani de când și-a format un nou program repertorial, îndeplinit sub conducerea scriitorului Dinu Săraru. Cu același prilej aflăm și despre reformularea acestui program, pentru următoarea perioadă. Cel care a provocat această convorbire este criticul teatral Valentin Silvestru. ● Semnalăm, sub aspectul densității subiectelor din lumea teatrului, și numărul 23 al „României literare”. Șerban Cioculescu prezintă la rubrica „Breviar”, în traducere, un interesant text — „Caragiale văzut de Mite Kremnitz”. Însoțit la subsol de o serie de completări și corectări, textul se încheie cu o frumoasă evocare a lui Caragiale: „Un spirit viu, scăpăător s-a stins. România a rămas văduvită de dramaturgul ei, omenirea, de un original!”. ● Caragiale este amintit și în revista „Argeș” (nr. 6), într-o însemnare cu caracter memorialistic aparținând lui Augustin Z.N. Pop. În același număr, la pagina consacrată „Jurnalului artelor”, Dan Giurea semnează o cronică a stagiunii Teatrului „A. Davila” din Pitești. Sînt amintite calitățile, dar și unele carențe ale unor montări ca Nu ne naștem toți la aceeași vîrstă de Tudor Popescu, Căsătorie cu termen redus de Kataev, Audiența la consul de Ion Brad, Cenușăreasa, adaptare de Virgil Stoeneșcu după cunoscutul basm al fraților Grimm, Întîmplări din Capitală de Tudor Mușatescu etc. Un scurt dar dens interviu cu directorul teatrului, Constantin Zărnescu, poartă semnătura lui Mihai Lungeanu. La rubrica „Universală”, este recenzat volumul de teatru și poezie „The Thirst of the Salt Mountain” de Marin Sorescu, tipărit la editura londoneză Forest Books. ● Ioan Cristian, un tînar regizor ajuns de la Tîrgu Mureș la Satu Mare, se află în atenția lui Ion Cocora în nr. 24 al revistei „Tribuna”. Într-o cronică dedicată spectacolului cu Haina cu două fețe de Stanislav Stratiev, prezentat de colectivului Teatrului de Nord din Satu Mare, autorul apreciază că Ioan Cristian dovedește „prin gîndire și imaginație că este un regizor de vocație, atras de un spectacol de structură parabolică”. ● În numărul 26 al revistei „Tribuna”, sub titlul „Lirism și umor”, Mircea Ghițulescu scrie despre dramaturgia lui Doru Moșoc, ocupîndu-se de piesele înainte de revărsatul zorilor, Capca-

na. Dialog nocturn despre o piesă nescrisă, Undeva o lumină, Doaga. ● Săptămînalul ieșean „Cronica” (nr. 25) publică o însemnare despre turneul trupei Teatrului „Maria Filotti” cu George Dandin (sau Soțul păcălit) de Molière. Sînt apreciate nota de dezvoltură, simțul măsurii și felul cum sînt plasate accentele de către regizoarea Dana Dima, precum și muzica lui Nicu Alifantis, foarte bine integrată în structura spectacolului. „Semi-parodie în formula de semi-muzical, spectacolul — scrie Al. I. Friduș — spulberă stupida prejudecată a inaderenței clasicii la publicul contemporan. Spectacolul, inclusiv ca opțiune repertorială, demn de toată stima”. ● În „Viața studențească” (nr. 25), Simelia Bron și Patrel Berceanu semnează o pagină despre sfîrșitul stagiunii teatrale a studenților, realizînd o antrenantă incursiune în atmosfera de lucru a celor două institute de teatru, din București și Tîrgu Mureș. ● Revista „Luceafărul” (nr. 23) publică la rubrica „Fondul principal al culturii române” sub semnătura lui M. Ardeleanu, „CARAGIALE — după Năpasta”, o pătrunzătoare analiză a contextului cultural, literar, înserînd ecouri din epocă referitoare la această creație dramaturgică. „Caragiale a fost un scriitor cu o adresă socială foarte precisă. De aici, teoria adversarilor lui literari că odată cu moartea societății rîzate va muri și literatura lui. Timpul a înfirmat acest pronostic veninos, piesele rezistă...” Înțîlnim referiri la personalități ca: Gherea, Sofia Nădejde, A. D. Xenopol, Iorga, Paul Zarifopol, Emanoil Bucuța și amintite o serie de polemici ce au fost generate, în epocă, de piesa Năpasta. ● În „Săptămîna” (nr. 25), Ileana Lucaciu apreciază drept un eveniment teatral spectacolul orădean Amadeus de Peter Shaffer, în regia lui Alexandru Darie, spectacol prezentat în timpul unui recent turneu în București. Amadeus este un „spectacol de referință pe care nu îl poți uita ușor și astfel începe să se definească și prin Alexandru Darie o tînră generație de regizori, atît de necesară teatrului nostru”. ● Despre felul cum sînt sprijinite tinerele colective citim și în revista „Convorbiri literare” (nr. 6). De data aceasta este vorba de Secția de teatru din Suceava a Teatrului Național din Iași. Viorel Dârja scrie cu mult tact despre recenta premieră Sărbătoarea, relevînd eforturile noii echipe de a se omogeniza, fără a-și uniformiza valorile.

Marian CONSTANTINESCU